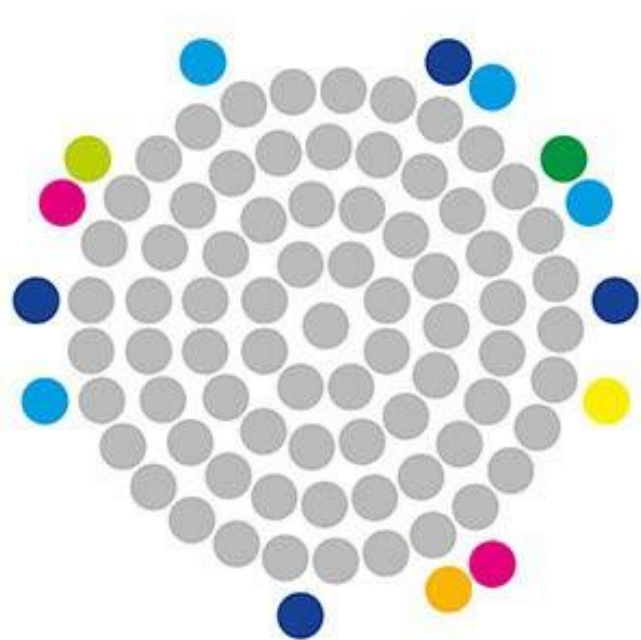
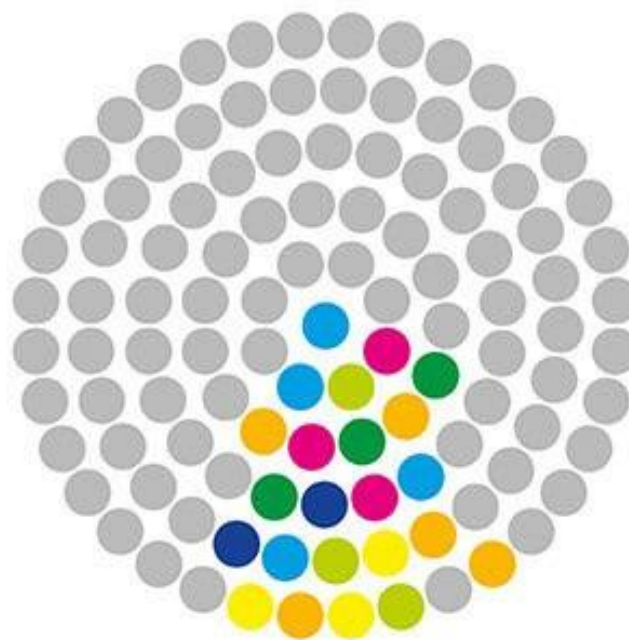

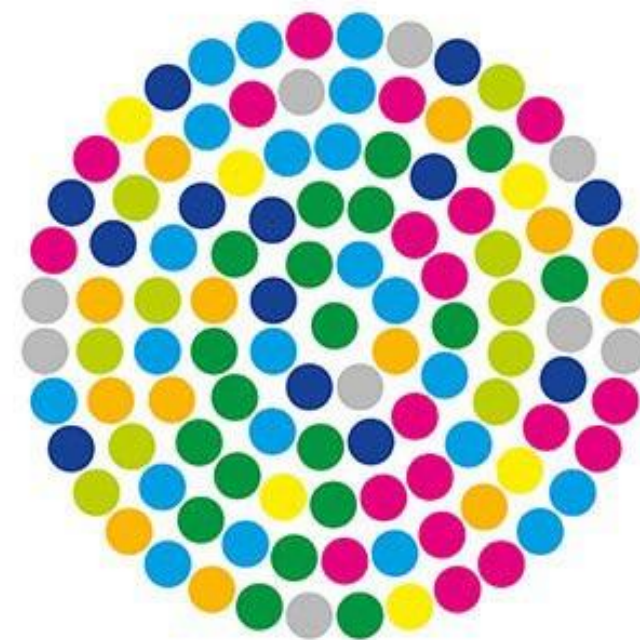
Συμπερίληψη, εξατομικευμένη προσέγγιση, εύλογες προσαρμογές, μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας

EXCLUSION

INTEGRATION

INCLUSION

Περιεχόμενα

Συμπερίληψη	1
Οι άνθρωποι και η διαφορετικότητά τους.....	2
Συμμετέχοντες.....	4
Συμμετέχοντες.....	5
Προσέγγιση των ΑμεΑ στην εκπαίδευση ενηλίκων.....	6
Διαχωρισμός	7
Ένταξη	9
Ενσωμάτωση	11
Βασικά σημεία για τους παρόχους προγραμμάτων μη επαγγελματικής εκπαίδευσης ενηλίκων	13
Προσθήκη: Ασκήσεις εργαστηρίου: Η πόλη.....	15
Προσθήκη: Ασκήσεις εργαστηρίου: Εμπιστοσύνη.....	17

Εξατομικευμένη προσέγγιση.....	18
Διαφορετικότητα των συμμετεχόντων	19
Εξατομικευμένη προσέγγιση.....	20
Ρόλος του εκπαιδευτή.....	22
Συμμετέχοντες	24
Προσθήκη: Ασκήσεις εργαστηρίου: Ας το ζωγραφίσουμε.....	25
Εύλογη προσαρμογή	27
Καθολικός σχεδιασμός.....	28
Προσβασιμότητα.....	30
Εύλογες προσαρμογές	31
Εύλογες προσαρμογές στο πλαίσιο της άτυπης εκπαίδευσης ενηλίκων	32
Οργανωτικές προσαρμογές	33

Οργανωτικές προσαρμογές: διαφήμιση
..... 34

Οργανωτικές προσαρμογές:
απαιτήσεις εγγραφής..... 36

Οργανωτικές προσαρμογές: Διαδικασία
προεπιλογής..... 37

Οργανωτικές προσαρμογές:
εκπαιδευτικό πρόγραμμα 39

Χωροταξικές προσαρμογές..... 41

Τεχνικές προσαρμογές 43

Συμμετέχοντες 45

Μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας..... 46

Μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας..... 47

Μέθοδος εισήγησης 48

Μέθοδος επίδειξης 50

Καθοδηγούμενη διδασκαλία..... 52

Συμμετέχοντες 55

Εμβαθύνετε: Συμπερίληψη 57

Συμπερίληψη

Οι άνθρωποι και η διαφορετικότητά τους

Στον τομέα της εκπαίδευσης,
συνήθως υπάρχει ένας
σχεδιασμός σχετικά με τη δομή
της γνώσης και τον τρόπο που
χρησιμοποιείται για την
ανταλλαγή περιεχομένου με τους
συμμετέχοντες.

Επίσης, το πρότυπο του
“συμμετέχοντα” που υπονοείται είναι
συνήθως ένα μέσο άτομο, του οποίου
τα χαρακτηριστικά διαφέρουν
ελάχιστα από εκείνα που θεωρούνται
ουσιώδη.

Από αυτό το άτομο αναμένεται πως θα μετριάσει μόνο του τη μοναδική του ιδιαιτερότητα, έτσι ώστε να μπορέσει να ενταχθεί στον υπάρχοντα τρόπο οργάνωσης του περιεχομένου και της μορφής.

Σίγουρα, τα άτομα με αναπηρία αποκλίνουν σημαντικά από το φανταστικό πρότυπο του συμμετέχοντα- αν μη τι άλλο, όσον αφορά τους λόγους που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της ιδιότητάς τους ως ατόμων με αναπηρία.

Ορισμένες φορές, οι λόγοι αυτοί είναι ασύμβατοι με την υπάρχουσα δομή, οπότε καθίσταται αναγκαία η προσαρμογή της μορφής ώστε το περιεχόμενο να μπορεί να διαμοιραστεί αποτελεσματικότερα.

Αυτό ακριβώς είναι το σημείο στο οποίο προκύπτουν αμφιβολίες σχετικά με την αναγκαιότητα του σχεδιασμού μιας καθολικής μορφής. Είναι λάθος να περιμένουμε ότι κάτι που είναι διαφορετικό στον πυρήνα του να χωρέσει σε μια ενιαία έννοια.

Συμμετέχοντες

Φανταστείτε ότι είστε ο διοργανωτής ενός εργαστηρίου κατασκευής κοσμημάτων. Αφού δημοσιεύσατε μια αγγελία στην τοπική εφημερίδα, επικοινωνήσαν μαζί σας δυνητικοί συμμετέχοντες. Μεταξύ άλλων, λάβατε μια αίτηση από μια γυναίκα (37 ετών) η οποία δήλωσε ότι πάσχει από επιληψία και έχει συχνές κρίσεις (περισσότερες από 3 φορές την ημέρα). Ωστόσο, επεσήμανε ότι παίρνει τα φάρμακα που της έχουν συνταγογραφηθεί και είναι σε θέση να φροντίζει τον εαυτό της.

Συμμετέχοντες

Τι θα κάνετε; Θα την απορρίψετε; Θα κανονίσετε να δουλέψετε με την εν λόγω γυναίκα ξεχωριστά; Θα αφήσετε την απόφαση σε αυτήν, οπότε αν είναι σε θέση να ακολουθήσει το πρόγραμμα, μπορεί να συμμετάσχει με ευκολία, ενώ αν όχι, θα πρέπει να παραιτηθεί;

Ή θα ενθαρρύνετε όλη την ομάδα να καθορίσει το καλύτερο μοντέλο, ώστε να μπορεί να συμμετέχει και η γυναίκα, με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο;

Προσέγγιση των ΑμεΑ στην εκπαίδευση ενηλίκων

Ιστορικά, το σύστημα
αντιμετώπιζε τα άτομα με
αναπηρία με διαφορετικούς
τρόπους.

Ο διαχωρισμός, η ένταξη και η
συμπερίληψη είναι οι
σημαντικότερες προσεγγίσεις για τα
ΑμεΑ όσον αφορά την εκπαίδευση
και θα τις εξηγήσουμε
λεπτομερέστερα παρακάτω.

Διαχωρισμός

Ο διαχωρισμός υποδηλώνει τον αποκλεισμό κάποιου που ξεχωρίζει από μια ομάδα ατόμων που έχουν ομοιότητα ως προς κάποια χαρακτηριστικά.

Στο εκπαιδευτικό σύστημα, αυτό σημαίνει ότι τα άτομα με αναπηρία διαχωρίζονται από το γενικό πληθυσμό, δηλαδή από τα προγράμματα που προορίζονται για το ευρύ κοινό, και εντάσσονται σε εξειδικευμένα ιδρύματα ή τμήματα που έχουν ειδικά προγράμματα, περιεχόμενο και μεθόδους εργασίας.

Η προσέγγιση αυτή δίνει έμφαση στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ, τα οποία στερούνται την ελευθερία τους να λαμβάνουν αποφάσεις και καθίστανται εντελώς παθητικά στην επιλογή του επαγγέλματός τους, καθώς και αργότερα στην ανάπτυξη των δικών τους συμφερόντων.
(άτυπες μη επαγγελματικές εκπαιδευτικές διαδικασίες).

Ένταξη

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η λέξη "ένταξη" δηλώνει την ενσωμάτωση κάποιου που ξεχωρίζει σε μια ομάδα ατόμων που έχουν ομοιότητα ως προς κάποια χαρακτηριστικά.

Στην προκειμένη περίπτωση, η περίληψη ατόμου με αναπηρία σε ομάδα ενηλίκων συμμετεχόντων σε μη επαγγελματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Η ενσωμάτωση περιλαμβάνει έναν βαθμό εξαναγκασμού και παθητικοποίησης του υποκειμένου.

Το άτομο που ξεχωρίζει (ΑμεΑ) αναγκάζεται να ενταχθεί στην υπάρχουσα συλλογικότητα (συμμετέχοντες στο πρόγραμμα κατάρτισης) και να προσαρμοστεί στις συνθήκες στις οποίες λαμβάνει χώρα η εκπαίδευση, δηλαδή αναγκάζεται να γίνει μέρος του συνόλου.⁹

Η έμφαση δίνεται στην κατάσταση και όχι στη διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας ανατέθηκε στο ΑμεΑ το καθήκον της ενσωμάτωσης του στην υπάρχουσα συλλογικότητα.

Εν τω μεταξύ, η ευθύνη για την προσαρμογή στις νέες συνθήκες βαρύνει αποκλειστικά τους ίδιους. Υπό αυτές τις συνθήκες, τονίζονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ και αντισταθμίζονται με τη χρήση ξεχωριστών τεχνικών και υλικών διδασκαλίας σε σύγκριση με αυτά που χρησιμοποιούνται για τα άλλα μέλη της συλλογικότητας. Γίνεται προσπάθεια εξουδετέρωσης των διαφορών.

Με συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Erasmus+» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συμπερίληψη

Ο όρος "συμπερίληψη" δηλώνει την ανάπτυξη μιας διαδικασίας, στόχος της οποίας είναι το άτομο που ξεχωρίζει να γίνει δεκτό ως ισότιμο σε μια ομάδα ατόμων που έχουν ομοιότητα ως προς κάποια χαρακτηριστικά.

Όπως η ένταξη, έτσι και αυτή επιδιώκει την ολότητα. Ωστόσο, δίνει έμφαση στη δραστηριότητα κάθε μέλους μιας συγκεκριμένης ομάδας.

Όλοι οι συμμετέχοντες στο εκάστοτε πρόγραμμα είναι εξίσου σημαντικοί και κανείς δεν ξεχωρίζει, συμπεριλαμβανομένου του ατόμου με αναπηρία.

Η συμπερίληψη περιλαμβάνει μια διαδικασία, μια αμφίδρομη συνεργασία με τους παρόχους του προγράμματος, καθώς και με άλλους συμμετέχοντες.

Ομοίως, περιλαμβάνει την κατανομή των ευθυνών και την ελευθερία επιλογής- σε αντίθεση με την ενσωμάτωση, η οποία είναι κάπως πιο άκαμπτη. Μια διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς απαιτεί δημιουργικότητα και προθυμία των ενδιαφερομένων να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα.

Η μορφή της δεν έχει επεξεργαστεί λεπτομερώς εκ των προτέρων- αντίθετα, διερευνά αποδεκτές επιλογές.

Όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις και τις ιδέες τους και να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους. Πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία, που περιλαμβάνει μάθηση και ανταλλαγή πληροφοριών.

Βασικά σημεία για τους παρόχους προγραμμάτων μη επαγγελματικής εκπαίδευσης ενηλίκων

- Όλοι οι συμμετέχοντες σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι εξίσου σημαντικοί, επομένως είναι σημαντικό να μην ξεχωρίζουμε κανέναν.
- Οι εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν τον πιο αποτελεσματικό τρόπο μεταφοράς γνώσεων.
- Η ανταλλαγή γνώσεων είναι μια δημιουργική διαδικασία που απαιτεί ευελιξία στη μορφή της.

Είστε ο διοργανωτής ενός τυπικού μαθήματος χορού. Αποφασίζετε να δεχτείτε ένα άτομο χωρίς χέρι στην ομάδα. Πώς θα ενθαρρύνετε τη διαδικασία ένταξης στην ομάδα;

Η ανταλλαγή γνώσεων θα πρέπει να στοχεύει στην απλότητα και την οικονομική κατανομή των ρόλων με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας. Ο καθένας από εμάς έχει την ικανότητα να είναι καινοτόμος και να συμμετέχει ενεργά σε αυτή τη διαδικασία.

SEE THE
ABLE
NOT THE
LABEL

Προσθήκη: Ασκήσεις εργαστηρίου

Η πόλη

Απαιτούμενα υλικά: άνθρωποι

Οδηγίες: Φανταστείτε ότι είστε ένα μέρος της υποδομής της πόλης (π.χ. ένα λεωφορείο, ένα φανάρι, ένας κάδος απορριμμάτων, ένα παγκάκι κ.λπ.) ή ένας υπάλληλος της πόλης (ένας καθαριστής, ένας τροχονόμος, ένας αστυνομικός κ.λπ.).

Τοποθετήστε τον εαυτό σας στον χώρο και στο ρόλο. Αλληλεπιδράστε με άλλα μέρη της πόλης σύμφωνα με το ρόλο σας.

Σκοπός της άσκησης: Κάθε άτομο είναι ένα λειτουργικό δομικό στοιχείο της οντότητας που ονομάζουμε κοινωνία. Όλοι μας έχουμε τη δύναμη να επηρεάσουμε αυτή την οντότητα και ο καθένας είναι σημαντικός για τη διατήρηση της λειτουργικότητάς της.

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επομένως, αν είστε μέλος μιας ομάδας, προσπαθήστε να καθιερώσετε κάποια μορφή επικοινωνία με όλα τα μέλη της.

Προσθήκη: Ασκήσεις εργαστηρίου

Εμπιστοσύνη

Απαιτούμενα υλικά: βραβείο,
μαντήλι στα μάτια, εμπόδια, 2
ζευγάρια συμμετεχόντων.

Οδηγίες: Ένα άτομο από κάθε ζευγάρι θα έχει δεμένα μάτια. Το δεύτερο άτομο έχει ως αποστολή να καθοδηγήσει φωνητικά τον σύντροφό του προς τον στόχο μέσα από μια περιοχή γεμάτη εμπόδια. Ο στόχος είναι να φτάσουν στο έπαθλο το συντομότερο δυνατό.

Σκοπός της άσκησης: Η εμπιστοσύνη είναι μια σχέση που χτίζεται μέσα στον χρόνο. Ωστόσο, κάποιες φορές βρισκόμαστε σε καταστάσεις στις οποίες δεν έχουμε χρόνο γι' αυτό, οπότε πρέπει να βασιστούμε σε άλλους ανθρώπους. Αυτό γίνεται ευκολότερο αν ανήκουμε σε μια κοινότητα που βασίζεται στην ανεκτικότητα και στις αξίες του μη αποκλεισμού.

Εξατομικευμένη προσέγγιση

Διαφορετικότητα των συμμετεχόντων

Είναι σημαντικό να έχουμε επίγνωση των διαφορών μεταξύ των ανθρώπων γενικά.

Όσον αφορά τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, επισημαίνονται οι διαφορές στους βαθμούς ικανότητας, στις προηγούμενες γνώσεις και δεξιότητες.

Επιπλέον, τα άτομα με αναπηρία διαφέρουν ως προς το βαθμό και το είδος της αναπηρίας τους. Η μεταφορά γνώσεων, η οποία αποτελεί τη βάση κάθε εκπαιδευτικής διαδικασίας, θα είναι πιο επιτυχής εάν κατανοήσουμε τις διαφορές κατά την επιλογή μεθόδων και το σχεδιασμό διδακτικού υλικού.

Εξατομικευμένη προσέγγιση

Η εξατομικευμένη προσέγγιση
επικεντρώνεται στο άτομο, με στόχο
την εύρεση ενός τρόπου που του
ταιριάζει καλύτερα, ώστε να
μπορέσει να έρθει όσο το δυνατόν
πιο κοντά στην επίτευξη του
επιθυμητού στόχου τους.

Για το σκοπό αυτό, δίνεται έμφαση
στον εντοπισμό και την αξιοποίηση του
υπάρχοντος δυναμικού ενός ατόμου,
καθώς και στην εξουδετέρωση των
παρατηρούμενων δυσκολιών.

Πρόκειται για μια αμφίδρομη
διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει τη
συνεργασία μεταξύ των
συμμετεχόντων στο εκπαιδευτικό
πρόγραμμα και του παρόχου του.

Η έμφαση δίνεται στην ευελιξία
του εκπαιδευτή και στη
δυνατότητα τροποποίησης του
προγράμματος και της μεθόδου
διδασκαλίας. Επίσης, η ενεργός η
συμμετοχή των συμμετεχόντων
είναι σημαντική για τη διαδικασία
αυτή.

Ρόλος του εκπαιδευτή

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο εκπαιδευτής πρέπει να προσεγγίσει τα άτομα με ειδικές ανάγκες ξεχωριστά και να συνεργαστεί μαζί τους για τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων.

Το θεμέλιο αυτής της διαδικασίας βρίσκεται στην ανάλυση των ικανοτήτων, των γνώσεων, των δεξιοτήτων και άλλων σημαντικών χαρακτηριστικών, λαμβάνοντας υπόψη την αποτελεσματικότητα της συμμετοχής σε ένα συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Ο πάροχος του προγράμματος προσαρμόζει τις μεθόδους διδασκαλίας και το περιεχόμενο με βάση τη διενεργηθείσα ανάλυση.

Είναι σημαντικό να παρακολουθείτε συνεχώς την πρόοδο και να προσαρμόζετε τις δραστηριότητες ανάλογα με τις όποιες αλλαγές προκύπτουν. Επίσης, ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι να βρει αποτελεσματικές μεθόδους για την αύξηση και τη διατήρηση των κινήτρων όλων των συμμετεχόντων.

TEACHING
is
HEART
work

Συμμετέχοντες

Ας συνεχίσουμε με το σενάριο στο οποίο εσείς, ως διοργανωτής ενός τυπικού μαθήματος χορού, αποφασίζετε να δεχτείτε ένα άτομο που στερείται ενός χεριού (χωρίς αποκλεισμούς). Σκεφτείτε τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμόζατε μια εξατομικευμένη προσέγγιση. Στη συνέχεια, οι επιμέρους ομάδες θα πρέπει να παρουσιάσουν τις παρατηρήσεις τους, εστιάζοντας στη σκοπιμότητα και τη ρεαλιστική ανάγκη για τις προτάσεις που επινοήθηκαν.

Προσθήκη: Ασκήσεις εργαστηρίου Ας το ζωγραφίσουμε

Απαιτούμενα υλικά: χαρτί,
χρωματιστά μολύβια ή κηρομπογιές,
ζεύγη ατόμων

Οδηγίες: Οι συμμετέχοντες πρέπει να επιλέξουν μια εικόνα ή ένα αντικείμενο. Μόνο το ένα μέλος του ζευγαριού μπορεί να δει το επιλεγμένο αντικείμενο. Αυτό το άτομο πρέπει να παρατηρήσει τη σκηνή και να την περιγράψει στον σύντροφό του. Ο άλλος κάνει τη ζωγραφιά με βάση αυτά που ακούει. Μόλις τελειώσουν, οι ζωγραφιές παρουσιάζονται δίπλα-δίπλα, δίπλα στη σκηνή που έχει οριστεί.

Σκοπός της άσκησης: Όλοι μας έχουμε τις ίδιες βασικές ανθρώπινες ανάγκες, αλλά τις ικανοποιούμε με διαφορετικούς τρόπους. Αυτό σημαίνει ότι επιτυγχάνουμε τους ίδιους στόχους με διαφορετικούς τρόπους. Το διαφορετικό δεν ισούται με το κακό, όσο ασυνήθιστο και αν είναι.

Εύλογη προσαρμογή

Καθολικός σχεδιασμός

Ο καθολικός σχεδιασμός υποδηλώνει το σχεδιασμό προϊόντων, υπηρεσιών και περιβαλλόντων ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, χωρίς την ανάγκη τροποποίησης.

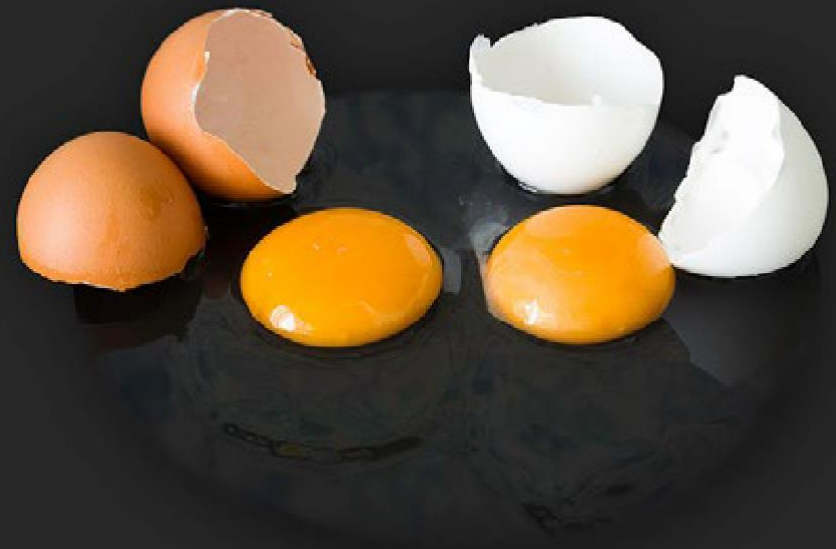
Οι κύριες έννοιες του καθολικού σχεδιασμού είναι ότι προορίζεται για τους ανθρώπους, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν προϊόντα, τις υπηρεσίες και το περιβάλλον ανεξάρτητα, και ότι είναι φυσικά ενσωματωμένα στην καθημερινή μας ζωή.

Παραδείγματα καθολικού

σχεδιασμού: τραμ, τρένα και
λεωφορεία με χαμηλό δάπεδο,
κεκλιμένες πλατφόρμες αντί για
σκάλες. Οι βασικές αρχές του
καθολικού σχεδιασμού είναι ότι είναι
πανταχού παρών και προορίζεται για
χρήση από όλους ανεξάρτητα (ή με
ελάχιστη βοήθεια).

**On the outside
we're different,
but inside
we're all the same.**

Προσβασιμότητα

Ο όρος "προσβασιμότητα" υποδηλώνει το σχεδιασμό προϊόντων, υπηρεσιών ή περιβαλλόντων ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από άτομα με αναπηρία.

Εύλογες προσαρμογές

Ως εύλογη προσαρμογή νοείται
κάθε αναγκαία και κατάλληλη
τροποποίηση και προσαρμογή, η
οποία δεν συνιστά δυσανάλογη ή
ακατάλληλη επιβάρυνση,
προκειμένου να διασφαλιστεί, κατά
περίπτωση, όπου αυτό είναι
αναγκαίο, ότι τα άτομα με αναπηρία
είναι σε θέση να απολαμβάνουν ή
να ασκούν όλα τα ανθρώπινα
δικαιώματα και θεμελιώδεις
ελευθερίες σε ίση βάση με τους
άλλους.

Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα;

Εύλογες προσαρμογές στο πλαίσιο της άτυπης εκπαίδευσης ενηλίκων

Όσον αφορά τις εύλογες
προσαρμογές στο πλαίσιο της
άτυπης εκπαίδευσης ενηλίκων, θα
διευκρινίσουμε τις ακόλουθες τρεις
κατηγορίες:

- Οργανωτικές προσαρμογές
- Χωροταξικές προσαρμογές
- Τεχνικές προσαρμογές

Οργανωτικές προσαρμογές

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η οργανωτική προσαρμογή αναφέρεται στα εξής:

- Προσαρμογή που σχετίζεται με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα (οργάνωση των προπαρασκευαστικών εργασιών),
- Προσαρμογή που σχετίζεται με την οργάνωση της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Οργανωτικές προσαρμογές: Διαφήμιση

Οι προσαρμογές που σχετίζονται με την οργάνωση των προκαταρκτικών εργασιών του εκπαιδευτικού προγράμματος όσον αφορά τη **ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ** περιγράφονται στη συνέχεια.

Όταν διαφημίζετε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, φροντίστε να το κάνετε με τρόπο που να το καθιστά προσιτό σε όλους. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να επιλέξετε περισσότερα από ένα κανάλια.

Επίσης, είναι σημαντικό να επιλέγετε ευέλικτα σημεία διαφήμισης, ώστε η διαφήμιση να είναι προσβάσιμη σε έναν ευρύ πληθυσμό.

Συνιστάται η μέθοδος παρουσίασης του περιεχομένου να είναι πολυτροπική (κείμενο, εικόνα, ήχος κ.λπ.). Και τέλος, στην ίδια την αγγελία, δώστε μια ξεκάθαρη υπόσχεση ότι θα χρησιμοποιήσετε μια εξατομικευμένη προσέγγιση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε συμμετέχοντα, σύμφωνα με τις δυνατότητες του παρόχου εκπαίδευσης.

Οργανωτικές προσαρμογές: Απαιτήσεις εγγραφής

Προσαρμογές που σχετίζονται με την
οργάνωση του εκπαιδευτικού
προγράμματος όσον αφορά τις
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ
περιγράφονται παρακάτω.

Μην αφήνετε τις απαιτήσεις εγγραφής
στα εκπαιδευτικά προγράμματα να
εισάγουν διακρίσεις εις βάρος
οποιασδήποτε ομάδας πολιτών. Αν
θέλετε να ορίσετε απαιτήσεις εγγραφής
στο πρόγραμμα, κάντε το σύμφωνα με
τις δεξιότητες, τις ικανότητες, τις γνώσεις
και τα ενδιαφέροντα και όχι σύμφωνα με
ατομικά ή ομαδικά χαρακτηριστικά
ατόμων και ομάδων.

Οργανωτικές προσαρμογές: Διαδικασία προεπιλογής

Η προσαρμογή που σχετίζεται με
την οργάνωση των εργασιών
προετοιμασίας του εκπαιδευτικού
προγράμματος όσον αφορά τη
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΕΠΙΛΟΓΗΣ
περιγράφονται παρακάτω.

Εάν οργανώνετε μια διαδικασία
προεπιλογής για τους
ενδιαφερόμενους συμμετέχοντες,
βεβαιωθείτε ότι κάθε πολίτης μπορεί
να συμμετάσχει σε αυτήν ισότιμα.
Είναι σημαντικό να καταστήσετε
δυνατή τη διαθεσιμότητα υλικού σε
διαφορετικές μορφές (έντυπη μορφή,
ηλεκτρονικό αρχείο, ήχος).

Επίσης, είναι σκόπιμο να διεξάγεται η διαδικασία επιμόρφωσης, αν είναι δυνατόν, σε διαφορετικά περιβάλλοντα (αυτοπροσώπως, εικονικά) και με διαφορετικές μορφές (προφορική, γραπτή, επίδειξη).

Και τέλος, ενημερώστε το προσωπικό που συμμετέχει στη διαδικασία σχετικά με τυχόν ιδιαίτερες ανάγκες και την ύπαρξη αόρατων αναπηριών, ώστε να μπορούν να δείχνουν κατανόηση και να ασκούν προσαρμοστικότητα επί τόπου. Να είστε ευέλικτοι κατά τον καθορισμό του χρονοδιαγράμματος της διαδικασίας πρεεπιλογής.

Δημιουργείστε συνεργασίες με ενώσεις ή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που έχουν μέλη ή ασχολούνται με άτομα που έχουν αναπηρίες ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και μάθετε από αυτές.

Διασφαλίστε ότι το προσωπικό που θα εφαρμόσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα έχει την απαραίτητη υποστήριξη και τους πόρους που απαιτούνται για την προσαρμογή της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οργανωτικές προσαρμογές: Εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Προσαρμογές που σχετίζονται
με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα
περιγράφονται κατωτέρω.

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος, παραμείνετε ευέλικτοι στην πρακτική εφαρμογή του, δημιουργικοί στην επιλογή τεχνικών και μεθόδων διδασκαλίας, και ανοικτοί σε νέες εμπειρίες. Ακούστε τους συμμετέχοντες όταν σας επικοινωνούν τις ανάγκες τους και ξεκινήστε να εφαρμόζετε συγκεκριμένες διευκολύνσεις μόνο μετά από διαβούλευση μαζί τους.

Κατά τη διεξαγωγή του εκπαιδευτικού προγράμματος, επιτρέψτε την ευελιξία της μορφής των υλικών εργασίας, των διαφορετικών τρόπων αξιολόγησης των γνώσεων και της προσαρμοσμένης διάρκειας των αξιολογήσεων γνώσεων.

Φροντίστε να επιτρέψετε την πρόσβαση σε βοηθούς διδασκαλίας ή συνοδούς. Συνεργάζεστε με οργανώσεις που μπορούν να παρέχουν διάφορες μορφές βοήθειας σε άτομα με αναπηρία στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους.

Χωροταξικές προσαρμογές

Οι γενικοί κανόνες σχετικά με τη χωρική
προσβασιμότητα είναι οι ακόλουθοι:

- Είναι σημαντικό οι συμμετέχοντες να αισθάνονται άνετα στις εγκαταστάσεις σας,
- Είναι σημαντικό οι συμμετέχοντες να αισθάνονται ασφαλείς στις εγκαταστάσεις σας,
- Είναι σημαντικό οι χώροι σας να μην διαθέτουν χαρακτηριστικά που θα παρεμποδίσουν τη διαδικασία μάθησης,
- Είναι σημαντικό οι χώροι να μην αποσπούν την προσοχή των συμμετεχόντων από το περιεχόμενο που διδάσκετε,

- Δείξτε στους συμμετέχοντες τους βασικούς κανόνες που εφαρμόζονται στους χώρους σας και επιτρέψτε τους να κάνουν χρήση των χώρων, με τρόπο που θα τους επιτρέψει να επιτύχουν τα καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα,
- Λάβετε υπόψη σας τις ειδικές ανάγκες των συμμετεχόντων σας και διασφαλίστε ότι οι θέσεις που καταλαμβάνουν κατά τη διάρκεια της μάθησης ταιριάζουν καλύτερα στις ιδιαίτερες απαιτήσεις τους,
- Διάφορες αόρατες δυσκολίες μπορούν να δημιουργήσουν διαφορετικές απαιτήσεις όσον αφορά τη χωροταξική προσαρμογή, οπότε είναι σημαντικό να ενημερώσετε τους συμμετέχοντες ότι αυτό είναι κάτι που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης.

Δημιουργήστε ένα περιβάλλον στο οποίο επικρατούν η ασφάλεια και ο σεβασμός.

Τεχνικές προσαρμογές

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Οι γενικοί κανόνες σχετικά με την τεχνική
προσβασιμότητα είναι οι ακόλουθοι:**

- **Αφήστε την τεχνολογία να γίνει φίλος σας,**
- **Να είστε δημιουργικοί όταν το χρησιμοποιείτε,**
- **Συζητήστε με τους συμμετέχοντες και καθορίστε από κοινού τους τρόπους μάθησης, δεδομένων των πόρων που έχετε στη διάθεσή σας.**

Η υποστηρικτική τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να μειώσουν τις επιπτώσεις των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν λόγω μιας πάθησής τους, μιας διαταραχής ή οργανικής ασθένειας.

Η χρήση της υποστηρικτικής τεχνολογίας είναι πολύτιμη στη μαθησιακή διαδικασία. Δεν χρειάζεται να κατέχετε ή να αγοράζετε όλα τα τεχνολογικά βοηθήματα για να είστε έτοιμοι να διδάξετε άτομα με αναπηρίες. Τα περισσότερα ΑμεΑ που τακτικά κάνουν χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών έχουν τα ίδια αυτά τα βοηθήματα, οπότε το μόνο που χρειάζεται είναι να το κανονίσετε μαζί τους, δηλώνοντας ότι είναι εντάξει αν θέλουν να τα χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια της μάθησης.

Εάν, μαζί με τον συμμετέχοντα, διαπιστώσετε ότι ένα συγκεκριμένο τεχνολογικό βοήθημα θα βελτίωνε σημαντικά τη μαθησιακή του διαδικασία, και ούτε εσείς ούτε ο συμμετέχων το κατέχετε, είναι καλή ιδέα να επικοινωνήσετε με έναν οργανισμό ή ίδρυμα που ασχολείται με άτομα που έχουν τη συγκεκριμένη αναπηρία και να μάθετε αν υπάρχει η δυνατότητα δανεισμού του απαιτούμενου τεχνολογικού βοηθήματος.

Τα περισσότερα τεχνολογικά βοηθήματα σχεδιάζονται σύμφωνα με τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού. Αυτό σημαίνει ότι έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι προσβάσιμα στο μεγαλύτερο δυνατό εύρος χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.

Συμμετέχοντες

Φανταστείτε ότι είστε ο διοργανωτής ενός άτυπου μαθήματος λογοτεχνικής έκφρασης. Σχεδιάζετε να διδάξετε το μάθημα σε ένα διαμέρισμα του τρίτου ορόφου μιας πολυκατοικίας. Ένα άτομο με νοητική αναπηρία και κινητικά προβλήματα (μυϊκή δυστροφία αρχικού σταδίου) έστειλε την αίτησή του για το μάθημα. Θα τον εγγράψετε στο μάθημά σας; Εάν ναι, τι διευκολύνσεις σκέφτεστε να κάνετε;

Μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας

Knowledge
is
POWER

Μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας

Όσον αφορά τις μεθόδους και τις τεχνικές διδασκαλίας των ΑμεΑ στο πλαίσιο της άτυπης εκπαίδευσης ενηλίκων, θα διευκρινίσουμε τις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

- Μέθοδος εισήγησης
- Μέθοδος επίδειξης
- Καθοδηγούμενη διδασκαλία

Μέθοδος εισήγησης

Η εισήγηση περιλαμβάνει την
αφηγηματική παρουσίαση των
θεμελιωδών θεωρητικών σημείων.

Οι γενικοί κανόνες αυτής της μεθόδου
διδασκαλίας είναι οι εξής:

- Μιλάτε με μετρημένο ρυθμό,
- Χρησιμοποιείτε καθιερωμένη γλώσσα,
- Χρησιμοποιείτε μόνο αρμόζον χιούμορ που δεν περιέχει ρητορική μίσους,
- Μην το παρακάνετε με τα οπτικά ερεθίσματα,
- Μην χρησιμοποιείτε οπτικά επιθετικές τεχνικές, όπως λαμπερά φώτα ή φώτα που αναβοσβήνουν κ.λπ,

- **Ρυθμίστε την ένταση των ακουστικών ερεθισμάτων,**
- **Επικοινωνείτε με τους συμμετέχοντες,**
- **Ενημερώστε τους ότι θα θέλατε πολύ να κατανοήσουν και να εμπεδώσουν το περιεχόμενο, αλλά μην τους πιέζετε και μην αποθαρρύνετε τις προσπάθειές τους,**
- **Επιτρέψτε στους συμμετέχοντες να εκφραστούν και να συζητήσουν για το περιεχόμενο, αλλά κρατήστε τον έλεγχο του χρόνου.**

Ο τρόπος με τον οποίο εξηγούμε κάτι είναι εξαιρετικά σημαντικός, διότι, αν η μέθοδός μας δεν είναι καλή, το περιεχόμενο του προγράμματος δεν θα περάσει στους συμμετέχοντες. Δεδομένου ότι το νόημα της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η μεταφορά γνώσης, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι δεν θα ήταν επιτυχής.

Μέθοδος επίδειξης

Η επίδειξη είναι αυτό που θα ονομάζαμε βιωματική μάθηση. Αυτή η μορφή μάθησης είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τα άτομα με αναπηρία, καθώς η εμπειρία είναι συχνά περιορισμένη λόγω της δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Φροντίστε να βρείτε έναν τρόπο να συμπεριλάβετε στην εκπαιδευτική διαδικασία την απόκτηση πρακτικής εμπειρίας όσο το δυνατόν περισσότερο. Βεβαιωθείτε ότι ο φόβος δεν σας κρατάει πίσω και μην σκέφτεστε πολύ τα εμπόδια. Αντίθετα, αφήστε τους συμμετέχοντες με αναπηρία να βουτήξουν στην εμπειρία, όσο αδύνατο κι αν σας φαίνεται.

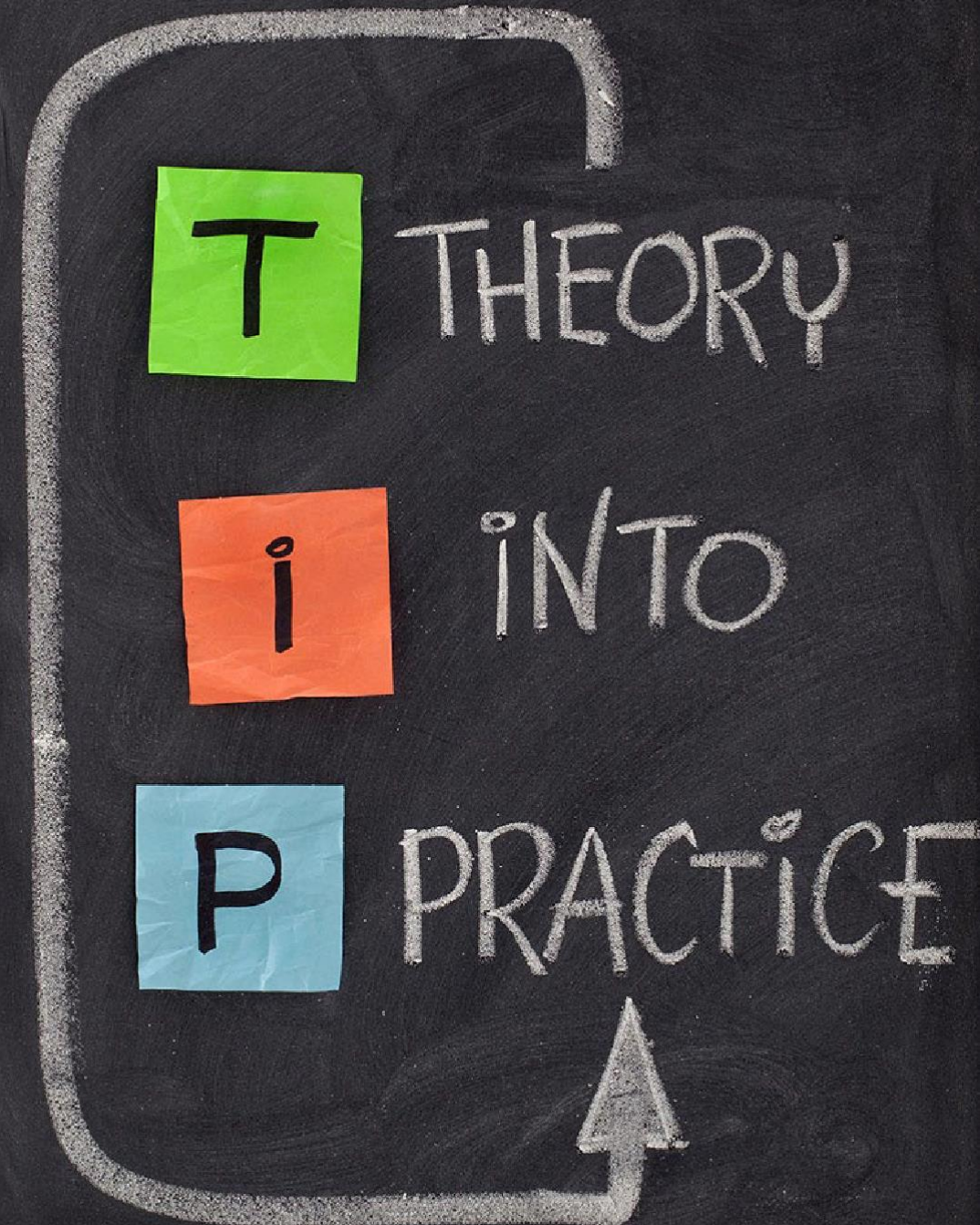

Μην ξεχνάτε ότι οι συμμετέχοντες είναι ενήλικες και μπορούν να αποφασίσουν μόνοι τους τι θέλουν να κάνουν και πώς θέλουν να το κάνουν.

Η επίδειξη δεν είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει πρακτική εφαρμογή ή δραστηριότητες.

Η περιγραφή και η παρουσίαση παραδειγμάτων είναι επίσης παραστατική. Αξιοποιήστε όλα τα πλεονεκτήματα της τεχνολογίας κατά τον τρόπο αυτό.

Παρακολουθώντας μια διαδικασία την ώρα που συμβαίνει παίρνουμε περισσότερες πληροφορίες σε σύγκριση με όταν ακούμε απλά πώς λειτουργεί κάτι.

Καθοδηγούμενη διδασκαλία

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να δοθεί στους συμμετέχοντες η ευκαιρία να εφαρμόσουν όσα έμαθαν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προσφέροντας οδηγίες καθοδήγησης.

Βεβαιωθείτε ότι θα έχουν την ευκαιρία να το κάνουν κατά τη διάρκεια του προγράμματός σας. Φροντίστε να δημιουργήσετε μια ατμόσφαιρα που να εστιάζει στο ότι είναι πιο ουσιώδες να γνωρίζετε πώς γίνεται κάτι και ότι είναι λιγότερο σημαντικό το πόσο καλά γίνεται.

Σε αυτό το στάδιο της διδασκαλίας, είναι απαραίτητη η εξατομικευμένη προσέγγιση. Αφιερώστε λίγο χρόνο για τον συμμετέχοντα με αναπηρία.

Συζητήστε μαζί τους για το αν είναι έτοιμοι ή όχι να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους σε μια εργασία και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσατε να την εκτελέσετε μαζί. Είναι πολύ σημαντικό να είστε προετοιμασμένοι για σωματική επαφή.

Μερικές φορές, η φυσική καθοδήγηση είναι ο μόνος σίγουρος τρόπος για να κατανοήσει ένα άτομο πραγματικά αυτό που έχετε προηγουμένως εξηγήσει και επιδείξει.

Δεν υπάρχουν οδηγίες για το πώς θα πρέπει να το φροντίσετε και να το εκτελέσετε, δεδομένου του τύπου και του βαθμού της αναπηρίας. Όπως συμβαίνει με τις περισσότερες καταστάσεις στη ζωή μας που περιλαμβάνουν την αλληλεπίδραση με διαφορετικούς ανθρώπους, το μόνο πράγμα που πραγματικά λειτουργεί είναι η ανοιχτή, καλοπροαίρετη, αποφασιστική και συνεργατική επικοινωνία.

Ορισμένα άτομα με αναπηρία μπορεί να μην καταφέρουν ποτέ να κατακτήσουν πλήρως κάτι λόγω της φύσης των αναπηριών τους, αλλά στο πλαίσιο μιας μαθησιακής διαδικασίας και του ενθουσιασμού για την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων, αυτό δεν έχει καμία σημασία.

Συμμετέχοντες

Φανταστείτε ότι είστε ο
διοργανωτής ενός μαθήματος
δεξιοτήτων πληροφορικής. Ένας
από τους συμμετέχοντες είναι ένα
άτομο με ακραίο άγχος για τις
εξετάσεις. Αυτό σημαίνει ότι
αγχώνεται σε καταστάσεις όπου
κάποιος τους παρατηρεί,
αξιολογεί και κρίνει το έργο του.
Πώς θα μπορούσε αυτό να
επηρεάσει την επιλογή μεθόδων
και τεχνικών διδασκαλίας;

Με συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Erasmus+» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εμβαθύνετε: Συμπερίληψη

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα
Δικαιώματα του Ανθρώπου

Φυλή και ταυτότητα: Τι
είναι η Συμπερίληψη;

Μανιφέστο για την Εκπαίδευση
Ενηλίκων στο 21ο αιώνα: Η
δύναμη και η χαρά της μάθησης

Crip Camp: Επανάσταση
Αναπηρίας (2020)

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα
δικαιώματα των Ατόμων με
Αναπηρία

Συμπεριληπτική εκπαίδευση και
αναπηρία: Καλές πρακτικές από
όλη την Ευρώπη

UNESCO:
Τι είναι η συμπερίληψη;

Red Squirrel: Προώθηση της ισότητας,
της διαφορετικότητας και της ένταξης
στην εκπαίδευση ενηλίκων

CNA Insider: Μέσα από τα μάτια
των τυφλών: Η ζωή των ατόμων
με προβλήματα όρασης |
Βλέποντας πιστεύεις | Μέρος 1/2